

mijden, want zonder te beweren, dat de ordening der planten door de menschelijke hand moet gemaskeerd worden, kan men toch bezwaarlijk aannemen dat dergelijke symbolische perkvormen de meest ideale zijn.

Nu zijn er in den modernen kerkhofaanleg twee richtingen, die beide hun aestetische waarde bezitten, maar wier combinatie de

Als schoonste schepping in deze richting moet het wereldberoemde Hamburger Friedhof te Ohlsdorf genoemd worden, waar een park-kunstenaar als Cordes door de hooge subsidie van de rijke Hansastad in staat was een 183 H.A. groot doodenoord van allervoornaamst karakter te scheppen.

Vele stemmen verhieven zich echter tegen een dergelijke vroolijke kerkhofopvatting,

HET INWENDIGE VAN HET MAUSOLEUM VAN KONING ERNST AUGUST EN KONINGIN SOPHIE.

oplossing brengt in het vraagstuk der begraafplaatsen-wording. Uit Amerika, waar andere ruimteverhoudingen een vrijere ontwikkeling mogelijk maakten zijn tot Europa gekomen de park-ontwerpen, waarbij op geniale wijze het kerkhof beperkt bleef binnen zekere terreinen, welke omsloten door hoge hagen, dikwijls een intiem karakter dragen. terwijl vijvers, alleëen, doorzichten en fraaie bloemperken, den bezoeker de illusie bijbrengen in een verpoozingsoord te toeven.

beweerden, dat zóó de wijding van het doodenoord week voor een kleurig en fleurig park. Tegenover den parkstijl werd de streng geometrische aanleg geplaatst, die in het Münchener Waldfriedhof zijn meest ideale vertegenwoordiger vindt. Heeft men bij aanwezigheid van een hoog opgaand bosch wel den meest gewenschten factor voor den aanleg van een stemmingsvollen doodenakker, zoo moet men toch niet uit het oog verliezen, dat de meeste steden dezen niet bieden,